

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії
Навчальний рік 2021-2022

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«СОЦІОЛОГІЯ ТА МЕДИЧНА СОЦІОЛОГІЯ»**

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент: вибірковий

Форма здобуття освіти: очна

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 228 «Педіатрія»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) «Педіатрія»

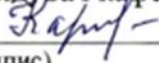
Другого магістерського рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
філософії

Протокол від
“30” серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис) К.І. Карпенко
(прізвище та ініціали)

“30” серпня 2021 року

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки
(назва)

Протокол від
“31” серпня 2021 року № 1

Голова

(підпис) О.Ю. Вовк
(прізвище та ініціали)

“31” серпня 2021 року

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

Толстов Іван Вікторович, доцент кафедри філософії, кандидат філософських наук, доцент

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь:

Марущенко Олег Анатолійович – доцент кафедри філософії, кандидат соціологічних наук, доцент.

Професійні інтереси: соціологічні дослідження, соціально-емоційне навчання, гендерні студії, сучасні методики викладання соціо-гуманітарних дисциплін.

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=8581>

Контактний телефон: +380991654389

Корпоративна пошта викладача: oa.marushchenko@knmu.edu.ua

Консультації очні:

відповідно до графіку відпрацювань на кафедрі (за попередньою домовленістю);

Консультації онлайн:

на одній з платформ: Moodle, ZOOM, Google Meet, згідно з графіком.

Локація кафедри:

м. Харків, пр. Науки, 4, 3 поверх, к. 116, роб. тел. (057) 707-73-38, електронна пошта: kaf.5med.filosofii@knmu.edu.ua

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Соціологія та медична соціологія» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педіатрія»

Опис навчальної дисципліни (анотація): Вивчення дисципліни «Соціологія та медична соціологія» спрямоване на введення студентів у простір соціального пізнання, формування поглибленого уявлення про соціальну реальність, характеристику соціальних явищ і процесів в контексті цілісного уявлення про суспільство, ознайомлення з соціологічними візіями щодо сфери медицини та охорони здоров'я й діяльності лікаря, інтерпретації людської поведінки під соціологічним кутом зору. Вивчення дисципліни «Соціологія та медична соціологія» сприятиме кращому розумінню ролі та місця людини у суспільстві, зокрема особливостей соціалізації особистості, системи соціальних статусів та ролей.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є суспільство як цілісна система, особистість як продукту культури, медицина та система охорони здоров'я як соціального інституту, а також принципи й закономірності побудови соціальних зв'язків.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Соціологія та медична соціологія» має, передусім, зв'язки з такими дисциплінами, як «Філософія», «Етика», «Філософія сім'ї та кар'єри», «Нерівність та дискримінація у суспільстві».

Пререквізити: Для вивчення дисципліни є бажаним попереднє засвоєння інших предметів суспільно-гуманітарного напрямку, натомість, це не є обов'язковим.

Постреквізити: «Філософія сім'ї та кар'єри», «Нерівність та дискримінація у суспільстві».

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4117>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є формування соціологічного бачення суспільства як цілісної системи, особистості як продукту культури, медицини та системи охорони здоров'я як соціального інституту, а також принципів й закономірностей побудови соціальних зв'язків.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

допомогти студентам скласти чітке уявлення про соціологічні підходи та методи аналізу соціальної реальності;
ознайомити студентів з понятійно-категоріальним апаратом і з основними дефініціями та концепціями соціології;
сформувати цілісне уявлення про суспільство, принципи й закономірностей побудови соціальних зв'язків;
показати процес і механізми формування особистості, вписаної у суспільний контекст;
розкрити соціологічний підхід до вивчення медицини та системи охорони здоров'я й діяльності лікаря.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

Інтегральна: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні:

Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

Здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою

Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні):

Навички опитування

Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції

Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, проведення заходів щодо забезпечення якості та безпеки медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання

здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді

знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення

Застосування знань та розумінь:

здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

збір інформації про пацієнта

оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень

оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення

здатність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я

здатність застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

Здатність висловлювати та відстоювати власну позицію;

Вміння критично мислити;

Вміння самостійно приймати рішення;

Брати відповідальність за власні рішення;

Комунікбельність, ініціативність;

Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
		Курс за вибором	
Загальна кількість годин: 90	Спеціальність: 228 «Педіатрія» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		1-й	

<p>Годин навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60</p>	<p>Освітньо- кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u></p>	Семестр	
		1-й або 2-й	
		Лекції	
		–	–
		Практичні	
		30 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60 год.	–
Індивідуальні завдання:			
–			
Вид контролю: залік			

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції непередбачено

2.2.2 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Соціологія як наука про суспільство	2	<p>За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення; наочні – презентація, ілюстрація; практичні – самостійна робота, практична робота. За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний. За</p>	<p>Творчі завдання, усне опитування доповідь, виступ на задану тему</p>
2	Конкретно-соціологічні дослідження: сутність та методика	4		
3	Суспільство та його структура. Соціальна мобільність та маргінальність у суспільстві	2		
4	Особистість та її соціалізація. Статусно-рольові характеристики особистості. Особистість лікаря та особистість пацієнта, їх статусно-рольові відносини	2		
5	Культура та суспільство. Специфіка лікарської діяльності: ціннісно-нормативний аспект	2		
6	Гендер у системі культури	6		
7	Соціальна поведінка особистості та девіація. Девіація та медицина. Девіантна поведінка та лікарська практика	2		
8	Конфлікти як соціальне явище.	2		

	Специфіка конфліктів у медичному середовищі		рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, рефлексивна практика.	
9	Сім'я та шлюб у сучасному світі. Роль та статус сімейного лікаря у сучасному суспільстві	4		
10	Сфери медицини та охорони здоров'я як об'єкт соціологічного аналізу. Соціальні причини захворювань	4		
Всього годин		30		

2.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Соціологія як наука про суспільство	4	Робота з першоджерелами, підготовка виступу (презентації), підготовка міні-есе	Перевірка творчих робіт, доповідь, виступ на задану тему
2.	Конкретно-соціологічні дослідження: сутність та методика	6		
3.	Суспільство та його структура. Соціальна мобільність та маргінальність у суспільстві	4		
4.	Особистість та її соціалізація. Статусно-рольові характеристики особистості. Особистість лікаря та особистість пацієнта, їх статусно-рольові відносини	8		
5.	Культура та суспільство. Специфіка лікарської діяльності: ціннісно-нормативний аспект	4		
6.	Гендер у системі культури	8		
7.	Соціальна поведінка особистості та девіація. Девіація та медицина. Девіантна поведінка та лікарська практика	6		
8.	Конфлікти як соціальне явище. Специфіка конфліктів у медичному середовищі	6		
9.	Сім'я та шлюб у сучасному світі. Роль та статус сімейного лікаря у сучасному суспільстві	8		
10.	Сфери медицини та охорони здоров'я як об'єкт соціологічного аналізу. Соціальні причини захворювань	6		
Всього годин		60		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ».

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни та підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється оцінка за національною 4-бальною шкалою. Підсумковий бал з ПНД визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 1.

Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу:

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

3.2. Питання до заліку:

1. Особливості соціології, її об'єкту, предмету та функцій.
2. Історичні тенденції розвитку соціологічного знання, його специфіка.
3. Місце соціології в системі суспільних і гуманітарних наук.

4. Зміст і призначення, різновиди конкретно-соціологічних досліджень.
5. Програма соціологічного дослідження та її розділи.
6. Методи збору соціологічної інформації. Різновиди опитування.
7. Вимоги до соціологічної анкети, її структура, класифікація запитань у соціологічній анкеті. Шкали у соціологічній анкеті.
8. Суспільство як об'єкт соціологічного аналізу. Ознаки суспільства.
9. Історичні типи суспільства.
10. Різноманітні підходи щодо природи розвитку суспільства. Еволюція і революція як два шляхи розвитку суспільства.
11. Соціальні групи: сутність і класифікація.
12. Соціальні інститути: функції, структура, види. Феномен інституціоналізації.
13. Типи стратифікаційних структур. Теорії соціальної стратифікації.
14. Маргінальність як соціальне явище: сутність і причини.
15. Сутність соціальної мобільності, її канали і динаміка. Різновиди соціальної мобільності.
16. Особистість як об'єкт соціологічного аналізу. Завдання соціології щодо вивчення особистості.
17. Співвідношення понять “людина”, “індивід”, “особистість”, “індивідуальність”. Структури особистості.
18. Поняття соціального статусу. Вроджені, приписані та набуті статуси.
19. Визначення соціальної ролі. Мережа ролей. Рольовий набір. Рольовий конфлікт.
20. Типологія особистості. Соціально-культурні детермінанти формування типу особистості.
21. Ідеальний, модальний, базисний типи особистості.
22. Соціалізація особистості. Агенти соціалізації та їх роль у формуванні особистості.
23. Ресоціалізація та десоціалізація особистості.
24. Теорії особистості.
25. Поняття культури в соціології. Культура як соціальний феномен.
26. Основні елементи культури. Матеріальна і духовна культура.
27. Форми і види культури.
28. Етноцентризм, ксеноцентризм, культурний релятивізм.
29. Субкультура, її форми та складові. Різновиди субкультур. Сучасні молодіжні субкультури.
30. „Стать” і „гендер” – сутнісне розмежування понять.
31. Місце гендеру у ціннісно-нормативній системі суспільства.
32. Гендерна нерівність і сексизм у сучасному суспільстві.
33. Гендерні стереотипи як інструмент гендерної поляризації, сегрегації й утвердження гендерної нерівності в суспільстві.
34. Гендерна соціалізація: зміст і механізми.
35. Специфіка соціальної поведінки.
36. Соціальні норми як регулятор соціальної поведінки. Соціальний контроль як механізм соціальної регуляції поведінки.

37. Конформізм і девіація. Три компоненти девіації. Основні підходи до аналізу причин девіантної поведінки.
38. Біологічні, психологічні та культурологічні теорії девіації.
39. Соціологічні теорії девіації.
40. Основні види та форми девіантної поведінки.
41. Фактори ризику девіантної поведінки.
42. Форми девіантної поведінки та лікарська.
43. Соціологія конфлікту як галузь соціологічної науки. Соціологічні пояснення природи конфлікту.
44. Конфлікт як соціальне явище. Види конфлікту. Структура конфлікту. Учасники конфлікту та їх ролі в ньому.
45. Основні джерела та передумови конфлікту у медичному середовищі. Предмет конфлікту у медичному середовищі.
46. „Сім'я” і „шлюб”: сутнісне розмежування двох понять. Сім'я як соціальна цінність.
47. Різновиди сім'ї і шлюбу.
48. Соціальні функції сім'ї.
49. Особливості сім'ї та шлюбу у сучасному суспільстві.
50. Медична соціологія як галузь соціології: предмет та завдання.
51. Основні сучасні світові тенденції розвитку медицини та сфери охорони здоров'я.
52. Соціологічне значення понять «здоров'я» та «хвороба». Етапи становлення: нормоцентричний, нозоцентричний, вірогідностний.
53. Соціологічне значення понять „спосіб життя” і „якість життя”. Статусні індикатори якості життя.
54. Основні соціальні причини і фактори захворювань.
55. Моделі медицини: «гіппократівська модель медицини», «саморегулятивно-профілактична модель».

3.3. Правила оскарження оцінки: кожний студент має право на оскарження отриманої оцінки, для чого передусім, має звернутися до свого викладача, а за необхідності – до завідувачки кафедри, професорки Карпенко К.І. (головний корпус, 3-ій поверх, к. 117; на електронну пошту ki.karpenko@kntmu.edu.ua).

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Силабус та сам процес викладання дисципліни враховує можливість повноцінного залучення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Кафедра філософії – це простір, вільний від будь-якої дискримінації, дружній до осіб з особливими освітніми потребами.

Академічні очікування від студентів/-ок. Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його. Відпрацювання відбувається онлайн та/або оффлайн згідно

«Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять» та відповідно до графіку прийому відпрацювань, розміщеному на інформаційному стенді кафедри / на сторінці кафедри на платформі Moodle.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії. Основні «так» і «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача (так само в онлайні);
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;

- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику під час занять.

Порядок інформування про зміни у силабусі. Викладач зобов'язаний проінформувати студентство про зміни, внесені до силабусу. Оновлений силабус розміщується на офіційному сайті університету відповідно до встановленого порядку.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Навчання в рамках дисципліни відбувається згідно Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf). Усі факти порушення академічної доброчесності як з боку студента, так і з боку викладача можуть бути винесені на розгляд Комісії з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf).

Кафедра філософії підтримує нульову толерантність до плагіату.

Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук. Використання електронних гаджетів допускається виключно в навчальних цілях і з дозволу викладача.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ : Видавництво Ліра-К, – 2019. – 354 с.

2. Лукашевич М. Соціологія : Загальний курс: Підручник/ Микола Лукашевич, Микола Туленков,; . – К.: Каравела, 2011. – 407 с.
3. Кузьменко Т. М. Соціологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
4. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів – 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В.І. Докаша. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 448 с. ISBN 966-423-153-1.
5. Соціологія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса: Видавництво «Магістр», 2019. – 260 с.
6. Cockerham William C Medical Sociology. – Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, 2010. – 416 p.
7. Little William, McGivern Ron Introduction to Sociology. – 2nd Canadian Edition. – 2016. // Режим доступу: <https://opentextbc.ca/introductiontosociology2ndedition/>

Допоміжна

1. Толстов І.В. Націєтворча роль літературної спадщини І.П. Котляревського. // Література. Духовність. Нація : Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (ОКЗ «Національний літературно-меморіальний музей Г.С. Сковороди», 17 травня 2019 року). — Харків : Майдан, 2020. — С. 78-82
2. Sharoval, V. M., and I. V. Tolstov. “Quo Vadis: Anthropological Dimension of the Modern Civilization Crisis”. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*, no. 19, June 2021, pp. 23-31,

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=4117>

8. ІНШЕ

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

Інклюзивна освіта:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk
<http://www.alexandria.org.ua/>
<http://www.gumer.info/>
<http://yanko.lib.ru/>
<http://www.lib.ua-ru.net/>
<https://uk.wikipedia.org>
<https://scholar.google.com.ua>